

Luka 5,12-16

Propovijed: **Jesi li ti drugačiji od ostalih?**

napisao: Danijel Dragaš

2023.

JAO SE GUBAVCU

1. (Luka 5, 12) „I dok bijaše u jednom gradu, gle čovjeka puna gube! Ugledavši Isusa, padne ničice i zamoli ga: „Gospodine, ako hoćeš, možeš me očistiti.““

1.1. „Dok je boravio u nekom gradu.“ Luka vjerojatno ne zna ime grada u kojem se ovaj događaj odvija. Kao pisac želi istaknuti da je sam događaj bitniji od točnog imena grada. Isto tako, kao povjesničar ne želi izmišljati imena gradova ako nije siguran da zna. Vidimo po tome da je Luka čovjek od integriteta – ne dozvoljava da njegova titula doktora i inteligencija koju sigurno posjeduje diktiraju na koji način će pisati biblijske događaje. Drugim riječima: „*Ja želim ispasti pametan pošto-poto*“ – nije u mislima Luke dok ovo piše budućim čitateljima.

1.1. Dalje u tekstu čitamo: „Dode čovjek sav gubav.“ Tekst jasno govori da je čovjek „sav“ gubav. Ovdje se ne radi o kožnoj bolesti benigne prirode, poput psorijaze. Iako nije lijepa za vidjeti, a kamoli je imati, ona nije smrtonosna. U ovom slučaju, bolest koju nosi ovaj čovjek je nažalost maligne prirode, što znači da je smrtonosna.

1.3. Idemo korak po korak: kako se u Isusovo vrijeme određivalo tko ima benignu, a tko malignu bolest? Ako je čovjek uvidio da ima promjene na svojoj koži, morao se javiti svećeniku. Svećenik je po simptomima odredio o kojoj se vrsti radi. Nakon dijagnoze, osoba se morala očistiti i udaljiti od drugih ljudi (izolirati se). Nakon nekog vremena osoba bi se opet morala pokazati svećeniku, a svećenik je tada konstatirao je li bolest napredovala ili se povukla. Ako je bolest napredovala, osoba bi se proglasila nečistom.

1.4. Što je značilo biti nečist u ondašnjoj židovskoj kulturi? Čovjek koji je bio proglašen nečistim od strane svećenika nije smio više prisustvovati religijskim praksama Judaizma. Ako znamo i malo o židovskoj kulturi koja je tada dominirala, ta odluka (proglašen nečist) od strane religijskih vođa nosila je strašne posljedice za tog čovjeka. On ili ona nisu smjeli više biti dio židovske zajednice, nisu smjeli živjeti u naseljenim mjestima, morali su živjeti van grada, daleko od svojih sunarodnjaka. Ako je čovjek koji ima gubu išao po namirnice u grad, morao je na sav glas vikati: „*Prolazi gubavac!*“ Drugi su se micali od njega kao da bježe od smrti, gledali su ga s gađenjem i strahom da ih ne zarazi. Ako bi

se slučajno netko okrznuo od njega, morao bi to odmah prijaviti religijskim vođama i oni bi odredili koliko dana onaj koji je dotaknut od gubavca mora biti izoliran. Čak i njegovi ukućani nisu smjeli imati kontakt s njim. Svu robu koju je nosio u tom trenutku trebalo je oprati ili zapaliti. To je za jednog Židova bila neugodnost koja mu nije bila potrebna, i zato su ljudi iz zajednice bili nemilosrdni prema onima koji su imali gubu, vrijeđali su ih, tjerali od sebe, zvali prokletima. Gubavac je bio izopćenik nad izopćenicima.

1.5. U naše moderno doba liječnici su konstatirali da nije bolest ta koja uništi duhovno stanje jednog čovjeka koji ima gubu, nego njegova potpuna izoliranost i odbačenost od drugih ljudi. Zbog toga nije ni čudno da mnogi gubavci nažalost izvrše samoubojstvo. Sa točno takvim čovjekom Isus se susreće u ovom događaju koji je pred nama.

NEKA JE TVOJA VOLJA

2. Čitamo da je taj čovjek: „Pao ničice pa ga zamoli.“ Ovdje vidimo čin poniznosti od strane tog čovjeka. Kada se ponizio pred Isusom, zamoli ga: „*Gospodine, ako hoćeš, možeš me očistiti!*“ Vidimo u riječima ovog čovjeka da on ne sumnja u ono što Isus može učiniti. On ne govori: „*Pokaži mi da bih vjerovao u tebe.*“ On već vjeruje da Isus to može učiniti.

2.1. Ako ovu izjavu gledamo s teološke perspektive, i pod tim mislim – svi se mi molimo na sličan način, način koji smo učeni u našim zajednicama i crkvama. Mi molimo Boga da, ako je naše ozdravljenje u skladu s njegovim ciljevima, onda neka tako bude. Mi molimo Boga da prihvatimo njegovu volju kakva god da je. Mi u svojoj molitvi na kraju kažemo: „*Neka je tvoja volja, Oče moj!*“ I naša teološka perspektiva se slaže s riječima koje je izrekao ovaj čovjek Isusu: „*Ako hoćeš, možeš me očistiti!*“ Drugim riječima: „*Isuse, ako je u skladu s tvojim ciljevima da me ozdraviš, onda te molim u svojoj poniznosti da to učiniš, a ako nije, ja to prihvaćam.*“ I moguće je da se baš o tome radi ovdje. Ako je Isusova namjera bila doći na zemlju dokazati da je on Bog, onda izjava ovog čovjeka dokazuje da on vjeruje da je Isus Bog, od kojeg on traži i moli ga – na isti način kao što je to činio s Jahvom u prošlosti.

2.2. Ali po prijašnjim događajima možemo zaključiti da Isus nije došao kao Bog na zemlju, nego je došao kao čovjek koji želi drugog čovjeka naučiti kako se Bog zapravo treba ljubiti, štovati, uzdizati i slaviti. Isto tako, Isus je došao da dokaže da je on taj izabrani Mesija o kojem su govorili proroci kroz povijest. Zbog toga je Isus došao, vjerujem, i tako trebamo gledati na ovaj događaj: ovaj čovjek ne gleda na Isusa kao na Boga, on ispred sebe vidi Mesiju, svog budućeg Kralja koji je čovjek. Jedinствен čovjek poslan od Boga samoga, ali čovjek svedjedno.

2.3. Sjetimo se tko ovdje priča s Isusom. Ovaj čovjek je u potpunosti odbačen i izoliran od svoga naroda; nitko ne dolazi u posjetu ovom čovjeku. Religijski sustav ga je proglasio nečistim, i tko god bi se dotaknuo tog čovjeka bio bi proglašen nečistim također. Za većinu to bi stvorilo neugodnost koja im nije bila potrebna – morali bi ići u izolaciju, ne bi smjeli prisustvovati religijskim praksama neko vrijeme, njihov posao bi stao na neko vrijeme, prihodi u kućanstvu bi se smanjili. Sve su to neugodnosti kroz koje je netko morao proći ako bi se dotaknuo čovjeka s gubom. I to je bilo liturgijski točno: po Mojsijevu Zakonu¹ oni su morali proći kroz taj proces. Ali to ih nije činilo izopćenicima

---

¹ Levitski zakonik 13,45–46; Levitski zakonik 5,3

zauvijek – oni su bili „privremeno izolirani“. S druge strane, ovaj čovjek je bio „zauvijek izopćen“ iz svoje zajednice. Nitko od njegovog naroda nije htio imati posla s njim.

2.4. U neku ruku to pokazuje njihovu nemilosrdnost prema drugom ljudskom biću. Nisu htjeli svoju slobodu žrtvovati samo da bi pokazali milost prema čovjeku kojemu je ona bila prijeko potrebna, nisu htjeli odnijeti mu hranu, popričati s njim, pomoći mu da se ne osjeća sam u svemu tome. Radije su ga gađali ružnim komentarima i tjerali od sebe. A trebali su, Mojsijev moralni zakon² je to tražio od njih.

- Vjerujem da sam to rekao u prijašnjim propovijedima, ali valja ponoviti: iako je ceremonijalni zakon bio od velike važnosti u ondašnjoj židovskoj kulturi, on nikada u očima Jahve nije bio važan kao moralni zakon –

2.5. Zato sam rekao iznad da je u neku ruku život gubavca bio svjedočanstvo njima koliko im je srce zapravo tvrdo prema moralnom zakonu Božjem.

JESI LI TI DRUGAČIJI OD OSTALIH?

3. Vratimo se na događaj, kada ovaj čovjek govori Isusu: „*Ako hoćeš, možeš me očistiti*“, on je na ovo mislio, vjerujem: „*Nitko neće imati posla sa mnom. Sam i odbačen ja sam. Svi su me napustili – svećenici, učitelji, zajednica, obitelj* (to ne vidimo u biblijskim događajima, ali lako je moguće da ga je i obitelj napustila). *Hoćeš li me i ti odbaciti? Ja znam da me možeš ozdraviti, u to ne sumnjam. Ali jesi li voljan imati posla s nekim poput mene? Nitko drugi neće. Jesi li ti drugačiji od ostalih?*“ I ovo što Isus čini je toliko duboko, toliko snažno, toliko srce-parajuće da su oni koji su svjedočili tom događaju sigurno ostali zapanjeni, bez teksta i pogođeni ovim događajem dok god su bili živi.

3.1. (Luka 5,13) „**Isus pruži ruku i dotakne ga se govoreći: 'Hoću, očisti se!' I odmah nesta gube s njega.**„

3.2. Kada je Isus ovom čovjeku rekao: „*Hoću, budi očišćen!*“, on je pokazao svome narodu da Bog ljubi one koje nitko ne ljubi. Isusu nije bio problem biti u odnosu s izopćenicima iz društva. Dok je svećenstvo učilo druge da, ako si imao gubu kao ovaj čovjek, onda si bio kažnjen od Boga zbog smrtnog grijeha – i s takvima nitko nije smio imati nikakvog posla – Isus čini suprotno od tadašnje usmene tradicije. On želi da njegovi učenici kroz ovaj događaj vide da on želi imati posla s takvima i da oni nisu kažnjeni od Boga zbog smrtnog grijeha.

3.3. Vjerujem da je jedna od ideja u umu Boga kao autora ove realnosti sigurno bila da kroz ulogu ovog čovjeka koji je gubav pokaže koliko je snažna nemilosrdnost u ljudskom biću kada je suočeno s takvom osobom u svom životu, i da pokaže pravo lice religije – usmene tradicije.

3.4. Čitamo u tekstu da kada je Isus rekao da će ga očistiti, on ga je i „dotaknuo“. Što je htio Isus da njegovi učenici shvate kroz taj čin? Isusu nije bio problem proći kroz ritual koji je Mojsijev Zakon tražio od njega. Milost prema drugom ljudskom biću mora pobijediti našu sebičnost. Ako to znači da moramo biti proglašeni nečistima samo zato što smo pokazali suosjećanje, onda neka tako bude. I to je Isus htio pokazati svojim učenicima. On je znao što taj dodir znači tom čovjeku. Znao je da sada taj

---

² Levitski zakonik 19,18.34; Ponovljeni zakon 15,7–8; Izlazak 22,21–23; Hošea 6,6

čovjek zna da ga ljubi Mesija koji stoji ispred njega – a to znači da ga ljubi i njegov Bog, Jahve. Ponavljam: nevjerojatno dubok i snažan čin od strane našeg Gospodina. Oni koji su svjedočili tom događaju, a i mi danas, trebamo se pred ovim događajem naći u stanju posramljenosti, kajanja i, na kraju, divljenja prema onome kojeg zovemo svojim Spasiteljem.

DUŽNOST SVEĆENIKA

4. (Luka 5, 14) „I zapovjedi mu: 'Nikome ni riječi, nego otiđi, pokaži se svećeniku i prinesi za svoje očišćenje kako propisa Mojsije, njima za svjedočanstvo.'“

4.1. Čitamo da je guba odmah spala s njega. Nakon što je guba spala, Isus mu govori da nikome ne priča o ovome što se dogodilo, nego da ide kod svećenika i po propisima Mojsijeva Zakona³ prinese adekvatnu žrtvu u znak zahvalnosti prema Bogu koji ga je izliječio.

4.2. Zašto mu Isus zabranjuje da ikome kaže? Znamo da je u ostalim biblijskim događajima činio isto, ali u ovom događaju ovdje, koja je bila Isusova namjera kada to govori ovom čovjeku? Dok proučavamo Evanđelja, uviđamo da Isus nije imao nikakvu namjeru sakriti tko je on. Dapače, na sva zvona je objavljivao tko je on: Sin Božji, Sin Čovječji, Mesija.

4.3. Vjerujem da je ovo bila Isusova namjera kada mu je to zapovjedio: „*Prije nego razglasiš svima što je Bog učinio u tvom životu, odi kod svećenika, učini to kako treba.*“ Naime, kada je netko čudesno ozdravio, njegova dužnost bila je prijaviti to svećenicima u Hram. Oni su to morali zapisati u svoje knjige, tako da je sam događaj – čudo – bio potvrđen i posvjedočen od strane vrhovnog autoriteta njihove vjere. Kada je svećenik to zapisao, nitko više nije mogao negirati da se dogodilo čudo koje je došlo od samoga Boga. I to Isus želi postići u ovom slučaju. On hoće da pismeno postoji dokaz da sada među njima hoda Mesija koji se zove Isus. A kako on može potvrditi da je Mesija? Tako što se unutar židovske zajednice događaju čudesa koja može samo Bog učiniti. Bog kroz ta čudesa dokazuje svome narodu da je Isus Mesija kojeg je On poslao.

4.4. Čovjek koji je bio gubav sigurno je ispričao vrhovnim vođama tko je onaj koji mu je ovo učinio. Oni su morali, po propisima Mojsijeva Zakona, to zapisati u svoje knjige. Nakon toga, on je mogao govoriti bilo kome – i sigurno jest. Ali da taj čovjek nije prvo otišao svećenicima, i da je samo govorio o tome gdje god da je išao, u očima svećenika to čudo bi bilo samo rekla-kazala, ne bi bilo potvrđeno od njih, što znači da bi bilo nevažno.

4.5. Pri samom kraju Isusove službe u Evanđelju po Ivanu 10,24-25 čitamo da su ga opkolili vrhovni vođe Hrama i ispitivali ga da im kaže tko je. Isus im odgovara: „*Rekao sam vam, ali ne vjerujete. Djela koja činim u ime Oca svoga svjedoče za me. Vi ste i sami zapisali u svoje knjige čuda koja se događaju oko vas. Ti ljudi su vam rekli da sam ja taj koji ih je izliječio od svakovakih bolesti. Ja jesam Mesija, i moja djela potvrđuju da me Otac poslao, ali vi i dalje ne vjerujete.*“ Isus je htio i vrhovnim vođama otvoriti oči. Ako je netko trebao vjerovati da je on Mesija, onda su to bili svećenici. Nakon svega što su vidjeli, nakon svih čudesa koja su zapisali, trebali su vjerovati u Isusa i da je on njihov Mesija. Ali nažalost, zbog tvrdog srca većina to nije učinila. Oni su ga odbacili, ne zato što nisu imali dovoljno dokaza, nego zato što im je srce bilo tvrdo prema Isusovu učenju.

---

³ Levitski zakonik 14,1–32

OTAC DAMIEN

5. (Luka 5,15-16) „Glas se o njemu sve više širio i silan svijet grnuo k njemu da ga sluša i da ozdravi od svojih bolesti. A on se sklanjao na samotna mjesta da moli.“

5.1. Ovaj tekst je vrlo jasan sam po sebi. Vjerojatno nam Luka želi istaknuti koliko je u ovom trenutku bila poznata Isusova služba. Ovaj trenutak, kao i oni prije, dovode njegovu službu na sam vrhunac slave. Isus je postajao iznimno poznat u židovskom narodu, ali i izvan granica tadašnjeg Izraela. Ljudi su bili spremni putovati danima samo da ga vide i čuju. Sa sobom su dovodili i svoje bolesne da ih izliječi. Vjerujem da su ti događaji bili vrlo stresni za Isusa. Kada čitamo ovaj tekst, imajmo na umu da se ovdje sa stresom ne nosi Isus kao Bog, nego kao jedan od nas – čovjek. Upravo to Luka želi naglasiti: „kako se Isus nosio sa stresom“. On je odlazio na samotna mjesta da se moli.

- Sjećate se, rekao sam da je molitva više stvar potrebe nego religijske discipline. -

5.2. Za kraj, želim ispričati priču o jednom čovjeku koji je izravno povezan s događajem o gubavcu. Riječ je o katoličkom svećeniku, ocu Damienu. Rođen je kao sedmo dijete u seljačkoj obitelji. Po završetku osnovne škole radio je četiri godine na obiteljskom gospodarstvu, a potom ga je otac poslao u školu poduzetništva.

5.3. No on se radije odlučio za svećenički poziv. Godine 1860. pristupio je Kongregaciji Presvetog Srca Isusova i Marijina u Leuvenu, gdje je dobio redovničko ime Damien. Njegov brat Auguste također je bio svećenik. Godine 1864. Damien je poslan u misiju na Havaje, gdje je iste godine zaređen za svećenika u Honoluluu. Na Havajima je među domorocima buknuła guba – bolest protiv koje nisu imali nikakav imunitet. Zbog širenja bolesti, oboljeli su bili protjerani u karantenu na otok Molokai. Tamo su dobivali hranu, ali nisu imali nikakvu medicinsku skrb. Mnogi su se odali alkoholu i drugim porocima.

5.4. Mjesni biskup Louis Désiré Maigret prepoznao je nužnost slanja svećenika među gubavce. Četvorica su se javila dobrovoljno. Na vlastiti zahtjev prvi je otišao upravo otac Damien. Godine 1873. smjestio se na otoku Molokai, gdje je tada živjelo oko 800 gubavaca izbačenih iz društva. Tijekom svog rada s njima stekao je poštovanje i popularnost kao „apostol gubavaca“. Pružao im je medicinsku skrb, gradio kuće, bolnicu, dva sirotišta za napuštenu djecu, i brinuo se za njihove duhovne potrebe. Pokrenuo je poljoprivredu, osnovao školu, a prije njegova dolaska vladali su bezakonje i nemoral. Postupno, zajednica je počela živjeti uređenim životom. Izgradio je i crkvu te utemeljio župu sv. Filomene, zaštitnice u teškim i bezizlaznim situacijama.

5.5. Konačno je i sam obolio od gube 1885. godine, bolesti koja je tada bila smrtonosna i neizlječiva. U pismu bratu napisao je: „*Postao sam gubavac među gubavcima, kako bih sve predao Isusu Kristu.*“ Umro je 1889. godine. Njegovi su posmrtni ostaci 1936. preneseni u Belgiju, gdje je pokopan u samostanu u Leuvenu, koji je postao mjesto hodočašća.

5.6. Kada čitamo njegov životopis, ne možemo izbjeći osjećaj divljenja i poštovanja prema tom čovjeku. Trebala je golema vjera, hrabrost i nesebičnost da učini ono što je učinio. Na kraju ga je to koštalo života. Pitanje se nameće: jesmo li svi mi pozvani biti poput Isusa ili oca Damiena? Moj kratak odgovor bio bi: i da, i ne. Svi mi imamo svoju ulogu koju trebamo odraditi kako bismo proslavili svoga

Oca. Otac Damien nije imao obitelj, bio je samac – i sigurno mu je lakše bilo donijeti takvu odluku nego nekome tko ima obitelj. Isus je imao autoritet od Boga da izliječi gubavca, mi ga nemamo. Ako ne učinimo ono što je učinio otac Damien, to ne znači da smo slabiji u vjeri. Cilj svakog vjernika je prepoznati ulogu koju mu je Bog namijenio, prihvatiti je i živjeti je. Odluka koju je otac Damien donio sigurno nije došla preko noći. On je duboko vjerovao da to mora učiniti. Kao čovjek bez obitelji imao je mogućnost za to. To naravno ne umanjuje njegovu hrabrost – hrabrost koja je došla iz spoznaje da je i Isus ljubio one koje nitko drugi nije htio.

5.7. Jedno je sigurno: svi smo pozvani ne biti poput većine ljudi, nego ljubiti one koje nitko drugi ne ljubi. Kako će to izgledati u stvarnosti i što ćemo učiniti da proslavimo svoga Oca, ovisi o našim okolnostima i mogućnostima koje su nam na raspolaganju. U ovom slučaju, gdje je Isus dotaknuo čovjeka s gubom i očistio ga, mi smo pozvani barem nahraniti takvog čovjeka, popričati s njim, pokazati mu da nije sam. To ne znači da ga moramo dotaknuti, ali ne smijemo dopustiti da nas naša neugodnost – kako god izgledala – kontrolira i da zbog nje odlučimo ne pokazati milost prema drugome. Mi smo kršćani. Mi smo drugačiji od svijeta. Mi smo lampe koje svijetle i prikazuju slavu Boga, svoga Oca.